

Verblijfskatheter

Een verblijfskatheter is een dunne slang die via de plasbuis in de blaas geschoven wordt om de urine eruit te laten lopen. Om te voorkomen dat de slang uit de blaas glijdt, zit er een opgeblazen ballonnetje aan het uiteinde van de katheter. De verblijfskatheter is meestal aangesloten op een urinezak waarin de urine opgevangen wordt.

Een verblijfskatheter kan maximaal 10 tot 12 weken blijven zitten, afhankelijk van het materiaal. Daarna zal de arts of verpleegkundige, als dat nodig is, een nieuwe katheter bij u inbrengen.

Via de katheter loopt de urine uit de blaas in een urine-opvangzak. Zo kan de urine goed afgevoerd worden. Hieronder leest u meer over hoe u omgaat met de katheter en de verschillende soorten urinezakken. Hieronder kunt u het filmpje bekijken:

Richt de camera van uw telefoon op de QR-code. Klik op de koppeling die in beeld verschijnt om de video te bekijken.

[<https://www.antoniusziekenhuis.nl/verblijfskatheter#media-9734>]

Verzorging katheter

Uw katheter kunt u als volgt verzorgen:

- U kunt zich gewoon wassen en douchen met de verblijfskatheter. U hoeft niet bang te zijn dat de katheter eruit valt.
- Het is belangrijk dat u het gebied rond de plasbuis dagelijks goed wast om urineweginfecties te voorkomen. Gebruik hierbij geen zeep.
- **Let erop** dat u niet aan de katheter trekt.
  - Voor mannen geldt, dat zij de voorhuid van de penis terugschuiven en de eikel en de katheter goed wassen.
  - Vrouwen kunnen tijdens het wassen de schaamlippen spreiden om het gebied rond de plasbuis en de katheter goed te wassen.

Verschillende urineopvangzakken

Via de katheter loopt de urine uit de blaas in een urineopvangzak. Er bestaan verschillende soorten urineopvangzakken:

Beenzak

Overdag wordt de urine opgevangen in een urine-beenzak. Deze heeft meestal een inhoud van 500 tot 750 ml en kan 7 dagen aan de katheter verbonden blijven. De beenzak wordt gedragen met bandjes om het been. Aan de onderkant van de beenzak zit een aftapkraan. Als de zak vol is, kunt u de urine via deze kraan eenvoudig in het toilet laten lopen.

De beenzak draagt u overdag onder uw gewone kleding. Bevallen de beenbandjes niet, dan bestaan er ook andere soorten beenzakhouders. De poli Urologie of de verpleegkundig consulent continenzorg kan hier meer informatie over geven.

Nachtzak

's Nachts wordt de urine opgevangen in een urine-nachtzak. Deze zak kan meer urine opvangen, zodat u rustig door kunt slapen. Deze nachtzak kan gekoppeld worden aan de urine-beenzak.

Nachtzak voor dag en nacht

Als u bedlegerig bent, of rolstoelgebonden, dan kan de urine-nachtzak ook rechtstreeks aan de katheter verbonden worden. Deze urinezak is voor meerdaags gebruik en kan 7 dagen gebruikt worden en kan met een rekje aan de zijkant van het bed worden opgehangen.

Het is belangrijk dat de urine-nachtzak altijd lager hangt dan de blaas, dus lager dan de matras.

Verwisselen van de urinezakken

De katheter en de beenzak vormen een gesloten afvoersysteem. Dat houdt in dat de beenzak ongeveer 7 dagen aan de katheter verbonden blijft. De beenzak mag alleen van de katheter losgekoppeld worden als u de zak wilt vervangen. Het behoud van dit systeem is belangrijk, hierdoor vermindert u de kans op infecties. De beenzak vervangt u alleen eerder als deze vies is of ruikt. Hieronder leest u:

- hoe u de beenzak verwisselt die u overdag draagt;
- hoe u de urine-nachtzak koppelt aan de beenzak;
- hoe u de urine-nachtzak verwisselt en direct koppelt aan de katheter;
- hoe u omgaat met een katheterventiel als u geen urinezakken gebruikt.

U kunt ook ons filmpje bekijken op YouTube met een [instructie voor de blaaskatheter](https://youtu.be/h9o486sXsy4) (<https://youtu.be/h9o486sXsy4>). Dit filmpje laat onder meer zien hoe de been- en urine-nachtzak kunt koppelen en verwisselen.

1. Verwisselen beenzak

U kunt de beenzak 7 dagen gebruiken. Zo nodig verwisselt u de beenzak eerder bij bijvoorbeeld geurvorming. U verwisselt de beenzak als volgt:

- Stap 1: Leeg regelmatig de beenzak in het toilet.
- Stap 2: Sluit de aftapkraan van de nieuwe beenzak.
- Stap 3: Als u beenbandjes gebruikt: schuif deze dan door de daarvoor bestemde openingen in de beenzak. Als u een beenzakhouder gebruikt, doet u deze eerst om.
- Stap 4: Verwijder de beschermdop van de slang van de nieuwe beenzak.
- Stap 5: Vouw de katheter die uit uw blaas loopt aan het uiteinde dubbel of knijp hem dicht.
- Stap 6: Koppel de oude beenzak los van de katheter.
- Stap 7: Koppel de nieuwe beenzak aan.
- Stap 8: Gebruikt u beenzakbandjes: bevestig deze dan aan uw boven- of onderbeen. Gebruikt u een beenzakhouder: breng dan de beenzak hierin aan.
- Stap 9: Doe de oude beenzak in de vuilnisbak.

2. Koppelen nachtzak aan beenzak

U koppelt voor de nacht de nachtzak als volgt aan de beenzak:

- Stap 1: Verwijder de beschermdop van de slang van de urine-nachtzak.
- Stap 2: Koppel de slang van de urine-nachtzak aan de aftapkraan van de beenzak.
- Stap 3: Open de aftapkraan van de beenzak.
- Stap 4: Bevestig de urine-nachtzak aan het rekje en hang dit aan de zijkant of achterkant van uw bed.
- Stap 5: Sluit 's ochtends de aftapkraan van de beenzak.
- Stap 6: Koppel de urine-nachtzak los van de beenzak.
- Stap 7: Leeg de volle urine-nachtzak in het toilet en reinig de zak volgens voorschrift.

3. Koppelen nachtzak aan katheter

U kunt de duurzame urine-nachtzak 5 tot 7 dagen gebruiken. Zo nodig verwisselt u de zak eerder bij bijvoorbeeld geurvorming. Hoe u de zak verwisselt en de nieuwe zak koppelt aan de katheter leest u hieronder.

- Stap 1: Sluit het aftapkraantje van de nieuwe urine-nachtzak.
- Stap 2: Verwijder de beschermdop van de slang van de urine-nachtzak.
- Stap 3: Vouw de katheter die uit uw blaas loopt aan het uiteinde dubbel of knijp hem dicht.
- Stap 4: Koppel de oude urine-nachtzak los van de katheter.
- Stap 5: Koppel de nieuwe urine-nachtzak aan.
- Stap 6: Bevestig de urine-nachtzak aan het rekje en hang dit aan de zijkant van uw bed.
- Stap 7: Leeg de volle urine-nachtzak in het toilet en gooi hem daarna in de vuilnisbak.

4. Als u een katheterventiel gebruikt

Als u in plaats van een been- of urine-nachtzak een katheterventiel gebruikt, moet u de blaas iedere 3 tot 4 uur legen, ook 's nachts. Daarvoor moet u het hendeltje omhoog en omlaag doen. Als de urine te lang in de blaas

blijft, kunt u een blaasontsteking krijgen. Het is daarom beter om 's nachts een urine-nachtzak te gebruiken, zodat de urine uit de blaas kan lopen. Voordeel van het ventiel is dat u de nachtzak erop kunt aankoppelen zonder de verbinding te verbreken. Een katheterventiel mag elke 4 tot 6 weken worden vervangen.

Schoonmaken nachtzak

U kunt de urine-nachtzak 7 dagen gebruiken voordat u weer een nieuwe aansluit. Om infecties te voorkomen, moet de nachtzak dagelijks wel gespoeld worden met gewoon leidingwater en azijn (voor huishoudelijk gebruik). U kunt de nachtzak het beste 's ochtends schoonmaken, nadat u de zak heeft afgekoppeld van de beenzak. De zak kan dan een aantal uren drogen voordat u deze 's avonds weer nodig heeft. Leg de urine-nachtzak op een koele plaats.

Voorkomen blaasontsteking

Omdat u een katheter gebruikt, heeft u een grotere kans om een blaasontsteking op te lopen. Om dit risico zo klein mogelijk te houden kunt u zelf het volgende doen:

- Was uw handen voor en na iedere behandeling van de katheter.
- Let op dat er geen knikken zitten in de verbindingsslang tussen de katheter en de urinezak.
- Zorg dat de urinezak altijd lager hangt dan uw blaas. Anders kan de urine niet goed in de opvangzak lopen.
- Drink iedere dag genoeg (probeer minimaal 2 liter te drinken).

Wanneer arts waarschuwen?

Soms kan het gebeuren dat er urine langs de katheter stroomt. Dit kan een aantal oorzaken hebben, namelijk:

- Er zit een knik in de katheter.
- Er zit een knik in de verbindingsslang van de urine-opvangzak.
- De katheter zit verstopt door gruis of door een bloedstolsel.
- De katheter ligt niet goed in de blaas.
- U heeft blaaskrampen.

De eerste 2 oorzaken kunt u zelf verhelpen door de katheter of de verbindingsslang zelf weer in de juiste stand terug te brengen (de knik eruit te halen). In alle andere gevallen moet u contact opnemen met uw huisarts of uw arts in het ziekenhuis.

Katheter verwijderen of verwisselen

De arts die u behandelt, spreekt met u af hoe lang u de katheter moet dragen en wanneer deze moet worden verwisseld of verwijderd. Meestal wordt een verblijfskatheter om de 6 tot 12 weken vervangen, afhankelijk van het type/materiaal katheter. Het verwisselen van de katheter kan uw huisarts of wijkverpleegkundige doen.

Contact opnemen

De eerste 10 dagen na uw ontslag kunt u ons bellen voor vragen die te maken hebben met uw behandeling/opname/operatie. U kunt dan de volgende nummers bellen:

- Tijdens kantooruren (8.00 - 16.15 uur) met de poli Urologie (<https://www.antoniusziekenhuis.nl/node/504>), T 088 320 25 00 (tel:0883202500)
- In de avond en nacht met de Afdeling F2 Urologie, T 088 320 62 92 (tel:0883206292)

Een verpleegkundige zal u dan te woord staan. Indien nodig, zal hij/zij overleggen met de arts. Na deze 10 dagen kunt u contact opnemen met uw eigen huisarts.

Expertise en ervaring

De urologen van het St. Antonius Ziekenhuis hebben uitgebreide expertise op het gebied van alle algemene urologische zorgvragen. Vanwege de omvang van de urologische praktijk hebben zij veel ervaring op het gebied van alle mogelijke urologische ziektebeelden. Daarnaast beschikken zij over de meest moderne apparatuur om tot een goede diagnose te komen en de voor u meest passende behandeling aan te kunnen bieden.

Meer informatie

Zelfredzaam Thuis

Sommige zorghandelingen kunt u zelf leren. De handeling die in deze folder staat, is hiervoor geschikt. Bij [Zelfredzaam Thuis](https://www.antoniusziekenhuis.nl/zelfredzaam-thuis) (<https://www.antoniusziekenhuis.nl/zelfredzaam-thuis>) leren u en uw naaste hoe u dit zelf kunt doen. Dit geeft u meer vrijheid en controle. U bent dan minder afhankelijk van bijvoorbeeld wijkverpleging.

Meer weten? Vraag uw arts of verpleegkundige in het ziekenhuis of kijk op de webpagina [Zelfredzaam Thuis](https://www.antoniusziekenhuis.nl/zelfredzaam-thuis) (<https://www.antoniusziekenhuis.nl/zelfredzaam-thuis>).

Gerelateerde informatie

Specialismen

- Urologie (<https://www.antoniusziekenhuis.nl/urologie>)

Contact Urologie

T 088 320 25 00